

Ì Í ĀĪ ĒÑÒÁÍ - ĒÛÐĀÛÇĀĀÐĀÛÍ ÝÒÍ Í ÑĀΒÑĒĒ Ò²Ç²Ē²Ø²Í ²Í ἈΒΕΘÍ Í Í ἈÇĀĒĒĒÍ ἈἈ

T. è. è. Ò. È. ἈÑÁÍ Í Ἀ

ἘΘῚἘἈ, Ὁαδῦò èí ñòèòòòò

Ì í ĀĪ Ē è æáí à ĒÛÐĀÛÇ æαçóòèαδῦÍÛÍ ὕδανοαααÍ ὕÍ à èαδαααÍ ἈἈ ἘÛÐĀÛÇĀĀÐ ÕĪĪĪ- ÕĪV è. αδἈèῦαῦῦÍ ἈἈ í èðĪòòĪ δαοÍ ðαγèγò, ἈἈèἈἈòò, òĪ èò æáí à ĒÛÐĀÛÇ ἈἈἈἈÍ ðḂðò ð³Ī ¼Í ³Í ³Í Ἀèð ἈòòααῦÍ ð³ç³Í, èĪ í ὈἈἈἈðἈòèγ èòðἈÍ ὕÍ ἈἈ ¼ç ἈἈἈῦÍ ἈἈèῦèèἈ ḂḂ ἈÍ èἈÍ Í (ĒÛἈÍ Í Ἀ/ἈἈèῚἈÍ ἈἈèἈἈ, 1991:243). ÕV èῦèèῦÍ ἈῦÍ ἈἈðῦÍ ἈἈ ἘÛÐĀÛÇ ðḂἈ¼è³ Ì ḂÍ èγ ÕḂÍ ðð Ì ἈÍ èἈèἈððἈἈè ñἈγñèè ἈἈèèèèèèè èĪ èἈÍ ἈἈἈἈÍ æáí à Í èðĪ ð èĪ í ὈἈἈἈðἈòèγñῦÍ ὕÍ ἈòῦÍ, ἈἈèῦðèῦ ð³ðèðḂἈἈè³è³Í Ἀ¼Ἀ ἈἈἈἈÍ ὕ /ὉἈἈð/ ἈἈÍ ¼çἈ¼ððè¼Í. 1399- 1425- æ. Í èðĪ ðèγ Ì ἈÍ ἈÍ Ì í ¼ἈÍ èèγἈἈ ἈἈèèèèèè æ³ðἈ³çἈ¼Í ἘÛÐĀÛÇ ἈἈèῖ ἈἈðè ×ῦἈῦῦ Õ³ðèñòἈÍ, ¼çἈ¼Ἀ¼ ÕἈÍ è Ì ἈÍ ἈÍ ñĪ í ἈἈ ἈἈèèἈÍ ὕðòἈðῦÍ ð³ç³Ἀ¼ í ἈἈèçἈè è¼ḂἈèἈ³ ἈòðòòèἈÍ. 1407 æῦèῦ Ḃ ḂÍ èγ ÕḂÍ ðð ÕἈÍ èĪ èĪ ἈἈèῖ èĪ ¼èð³ð³Í ἈγèῦÍ í èἈèĪ èĪ ἈÍ ἈÍ æáí à ÕἈÍ è ἈἈçἈðῦÍ æῦèèῦ ñἈòῦÍ, ñĪ í ἈἈ æ³ðἈ³ç³³ ³Ἀ³Í í ἈἈἈἈἈἈÍ ἈἈÍ. ἈἈðἈἈèῦèòῦÍ ἈἈèῖ ἈἈðè ÕἈÍ èĪ èĪ ³ñò³Í ¼Í í èðĪòòĪ δαοÍ ἈἈèèèèè æ³ðἈ³çἈ¼Í Ἀ¼ð³Í ¼ í ἈἈðἈçῦ ἈÍ èòòèἈÍ (ĒÛἈÍ Í Ἀ/ἈἈèῚἈÍ ἈἈèἈἈ, 1991:245). ἈÍ ὕÍ ³ñò³Í ¼ ¼ç³Í ³Í ἈἈÍ ἈðἈòèγèῦè ἈἈἈèῦ ἈÍ ḂÍ Ἀ Ὀèòò ἈἘἈἈἈè æĪ èòĪ òĪ Ἀèð ἈèðῦἈῦ ¼ðè¼Í ÕἈÍ è, æἈèἈ ḂἈ í èðĪòòĪ ð³Ἀ³Í ἘῦḂἈè Ì ἈÍ ἈÍ ñĪ í ἈἈ æ³ðἈ³ç³³Í ³Í ἈðḂἈðèγñῦ èἈḂἈðῦ ñἈÍ ἈἈἈἈḂἈÍ, ἈῦἈῦῦ Ì í ¼ἈÍ èἈÍ δαοÍ, í èðĪòòĪ δαοÍ, Ì í ἈÍ èñòἈÍ ἈῦÍ æáí à ἘῦḂἈèἈῦÍ ñἈγñèè èῦçῦèἈἈèῦèòἈðῦ òĪ ἈÍ ðèĪ í ἈÍ δἈÍ δἈÍ ἈἈèἈÍ ἈἈÍ. (×ἈðĪ ὕðἈἈ, 1990:19). Í èðĪòòĪ δαοÍ 1421 æῦèῦ ᕀἈÍ èἈἈ æἈñἈἈἈÍ ἈἈἈòòèòĪ à ἘῦðἈῦçἈἈð ἈἈἈῦ èἈòῦῦῦÍ, ἈἈἈðἈῦÍ ἈἈðῦÍ Ἀ¼è³èðḂ³ ὕñῦè Ἐ¼èἈ¼ æáí à ἈἈòῦῦ ÕḂÍ ὕ ᕀἈÍ ἈἈ æἈòèἈÍ (ĒÛἈÍ Í Ἀ/ἈἈèῚἈÍ ἈἈèἈἈ, 1991:245). ἈἈèĪ è ἈἈἈἈð δἈççἈè ÑἈÍ ἈðèἈÍ ἈἈèĪ èĪ Ì ἈἈèῦÍ ἈðḂἈðῦÍ à ðἈγḂ ἈἈÍ Ἐ. ÈἈðἈἈἈ, ἘῦðἈῦçἈἈð ÕĪV èῦèèῦÍ ἈῦÍ ἈἈðῦÍ ἈἈ ḂἈἈ, ἈἈðἈἈèῦèòῦÍ ð³Í Ἀ³è ἈἈòῦῦῦÍ ἈἈ è¼Ἀ³Í æ³ðἈ¼Í Ἀ³Ἀ³Í ἈἈἈἈèἈἈèò. ἈἈèèèè Ἀòè Ì ἈἈèῦÍ ἈððἈð ñĪ ¼èò í ððĪ èῦèèῦÍ ἈἈðἈἈ ἘῦðἈῦçἈἈðἈῦÍ ἈðἈἈἈÍ ἈἈÍ ἈἈðἈðἈἈ èèðèðèÍ ἈἈèῦÍ ἈἈἈἈÍ ἈἈἈἈἈἈἈἈἈἈÍ ἈÍ èòĪ æ³ðἈ¼ñ³Í. Èèèí í í çἈòĪ Ì ὕÍ ἈἈè è¼ç èἈðἈðῦ, Õèí ððἈòĪ í ἈἈἈðἈñè ἘñἈÍ ἈἈðἈἈÍ Ì í ἈÍ èñòἈÍ ἈἈ æἈñἈἈἈÍ æĪ ðòòòèòĪ à ἈἈèèἈÍ ὕðòòò ἈἈèῦèἈἈÍ. Õòòè æĪ ðòòòèἈἈ ἘñἈÍ ἈἈð ἈἈÍ ἈἈèῦèòῦè æáí à òĪ δἈÍ ἈῦÍ èĪ èἈÍ ð³ðè¼Í ñòèòòèἈðῦÍ, ἘῦðἈῦçἈῦÍ

æaf à ááðáàèÙèòÙí ÷³ð¼èò¼ð³í ÷í¼ àðàñÙ Òèì óðàà òàððóóàà æ¼í ¼òè¼í .
 É. Èàðàáààèí èçèèà¼¼è¼ð³ Ùðàñòààáí ààé Èñèáí áàðàèí Ì í áí èñòáí àà
 æàñààáí ÷ááóóèò Òýí ù Øáí ù Ì áí áí ×ÙáÙø Ò³ðèñòáí áÙí ÷áèòáðèí áí
 àøèáí ýí àñ æáí à áí Ùí èí øóóí áàðÙ «èÙðáÙç ÷³ð¼èò¼ð³í »,
 ÁàøáàèÙèòÙ òàèíííáí àèàáí ó-óðáà ááí à èí èáí ò³ð³ð³ð³ Ì ÷í è³í
 áí èáí í (Èáðááá, 1996:79). ÈÙðáÙçáàðáÙí ÒIV èÙèÙí áÙí áàøÙí àà ýéá
 ×ÙáÙø Òýí ùØáí áÙí ò³í á³é ýòáèòáðèí áà æáí à Æóí áàðèýáà
 áàéÙðèàøÙí Ùðàñòààáí Ì áàèÙí àðòàð, Ì àðí óá èáí Áàèèí èí ýí áààèí áà
 ó-óðáàáí (Èáðááá, 1996:36). Áè òóðáàé Á. Á.Áàðòí èüá áàáÙ, èÙðáÙçáàð
 ¼çá¼ð³í ÷í ò³øð³èò¼á³ èí ¼øóèàðÙ áóòí àðàñ àèí èí òóòèáí Ì èðí òòí ðáóí
 áàòÙøèà æàñààáí æí ðòóóèáàðÙí à èàòÙøèáí áàááí Ì áàèÙí àò ÷Ùí áÙèèà
 è¼á³ð¼è æàèÙí ýéáí àèàèí áàèèèèèè (Áàðòí èüá, 1997:46). Ì øí áí
 èàðáàáñòáí èÙðáÙçáàðáÙí Ì áàèçàè á¼è³á³, ÒV èÙèÙí áÙí áàø
 ÷áí áàðèí áà Ì èðí ò èí í óáááðáòèýñÙí Ùí èóðáí Ùí áà òóðááí .
 ÈÙðáÙçáàðáÙí áèð Ì áçàèèááðáà èàèí àèòàð Ì áí áí áðàèàø
 æàøáàáí áÙáÙí èÙèÙð áàèèèááááí óí èüèèí ðáóé Ì áàèÙí àðòàð, Ù.
 Ááàðáòí áí í ááóí èí è æàçí àñÙí àà ó-óð

- Á³á³ Ì áí áí áàèøÙàà
- Èí ðáí øóóí ááí èóéáóðòí
- Áí Ùí àòÙí èóò ááááí
- Èàñèáàðè áóò ááááí
- Òðí àò èÙèÙí èóòòàðÙí
- Ò¼ð áàøÙí àà æááÙèèà
- Èèèí àèÙí ñàèòáàáí .
- ÈááÙðÙ àðòÙè ááí òàááí
- Áóè ÙðÙí áÙí áààðÙñÙ
- Èàèí àèòàðááí èàèÙí òÙð
- Áðàèàøèáí èáçèí áà

Èàèí àèòáí èÙðáÙç áèÙí òÙð (ÁááÙðáòí áí í á, 1 201:41-42)
 Ì óñóèí áí ÷ÙèÙèòÙ èááÙè àèááí áà ÷áèèí èÙðáÙçáàðáÙí áèí èé
 ò³ð³í ³èò¼ð³í á¼ áð èÙè èøáí èí áàð áàñÙí áóóéóé èÙèÙí èáèááí .
 ÁèáðáÙí áèðè áóòí àðàñòÙè èÙðáÙçáàðáà ñí ¼éó Ì ðòí èÙèÙí áàðáà ÷áèèí
 æàøáàáí áÙáÙí òóóðáèóó èÙçÙèòóó Ì áàèÙí àðòàðáÙ 1603 æÙèáà òááí áÙè
 «Çèèà áèéóéóá» ÷Ùáàðí àñÙí áí ó-óðáòááÙç. Áí áàáÙ Ì áàèÙí àðòàðáà

Í Í ÁÍ ËÑÓÁÍ - ËÛÐÁÛÇÄÄÐÁÛÍ ÝÓÍ Í ÑÁßÑËË
Ó²Ç²Ë²Ø²Í ²Í ÁßËÓÍ Í Í ÄÇÄËËËÍ ÁÁ

èàðààáí àà Õàçðàòè Ëøáí, èÛðáÛçääðáÛí æáí à èàèì àèòàðáÛí í àèàñòÛí áí 18 áóòèáí áí Û èÛéðàòèáí áÛáÛ àèòÛèàò. ËÛðáÛçääð, è³í ³ðò¼í æàñàèÛí ààðàèòàðàà èèèí ááí èáí èáí ðáí ñÛéÛí ááí áÛáÛ æáí à áóè æáð àèàðáÛí áóòèáí àñÛ áí èáí í áóáò ááÿí ààèàò. (Í ËËË, 1973:177, 18Ç; Ááðáí çí í, 1971:310,312).

Í øáí ðèí Í éðí ò í àì èàèàðèí àèèèáí òððááí Í ÿí èÿ Øÿí óð 1415 æ. ¼è¼ò. Áí Ûí í òðàñ-ÛñÛ Ýñáóò ðáí èí í Õáááðàèèÿí Û 11 æÛè ààøèàðÛí, àèðí è í éðí òòí ð èí èáóó áí èí ò. Ë¼í óçàááè ÿèá 1426 æ. í í í áí èáí ð ááñÛí èèðèí, í éðí ò ñí ðçóí òàèèàèàááí. Áí ááí èèèí í éðí òòí ðáóí àðàñÛí áà Ááááð áàøèàðáí èÛðáÛçääðáÛí ò³í ¼í³ æ¼í ³í á¼ í ààèÛí àòàð ò-òðáááí. Í èí ËÛòàéÛ í áí áí ñí í áà æ³ðá³çá¼í ×ÛáÛø Õ³ðèñòáí áÛí Ëàøèàð, Ëèèááèè, Õáì è àèì àèòàðÛ í áí áí àèðáá, áí ÷ ÷ í ¼ ÿì áñ èÛðáÛç ðáí í ó òóòðáèóó í ààèÛí àòàð àèòÛèàò (ËÛ-áí í á, Ááéøáí àèèáá, 1991:246). Ýñáí ðáí æáðàèòáááí í éðí ò í í ¼áí è è³-ò¼ð³í ³í 1449- 1450æ. Í àèèí áà æàñáááí æí ðóóóèóí à, èÛðáÛçääðáÛí áà ò³í ¼í³ èàòÛèàò. 1459 æ. Ýñáí ðáí ¼èá¼í á¼í èèèèí, í í í áí è í éðí ò ÷Ûð ÷àðàèòàðÛí áí í àèááèáí ááí Í ááó Ëÿðçèñè /èÛðáÛç/ àèèèèèèè èí èáí àèÛí ðáí áÛèòÛ èàèðáááí Ááááí Û /Òàòàð/ ááí æáðÛÿèááí. Áèðí è èÛðáÛçääðáÛí àèèèèèè è¼í è¼ ñí çóèááí ÿì áñ æáí à 1468 æ. í í ¼áí èáí ð Í éðí ò èí í ÕáááðàèèÿñÛí à ñí èèó óðóí òàèèàèàááí. Õøóí ááí ñí ¼ í éðí òòí ðáóí í áàèçàè à¼è³á³ Ñèí ùóçÿí í ðí àèí òèí ñÛí Ûí ÷ÛáÛø òàðááÛí áááÛ Õáì è æáí à Ááðè¼è ðáí í áí ðóí à í í èð. 1469 æ. Áááááðòè áàøòáááí èÛðáÛçääðáÛí ò³í ¼í³ áà óøóè àèì àèèà è¼-³í èáèááí. ËÛòàé æáí à í í ¼áí è áóèàèòàðÛí à òáÿí Ûí, Õ. Ááéøáí àèèáá Õáì è, Ááðè¼è, ÁáñÛèí àèì àèòàðÛí à èÿøèóó /éóø-ó/, ñÿí èÿóó /ñí èòí /, ÷áèèèÿ /÷-áðèè/, ñÿí øè óðóóèàðÛí Ûí áàø-ÛèàðÛ è¼-³í èáèááí àèàèí Ûðàñòáááí (ËÛ-áí í á/ Ááéøáí àèèáá, 1991:246; Ááéøáí àèèáá, 1996:20-21). ÁðÛè Õáðí á-èè óóèóí óí ñáí æÛðàñÛí áááÛ Áèòàé òí í í óí àðÛ æááÛ 18 è³í á³è æáðááí è¼-³í èáèááí 97 ³èè³³ èÛðáÛç, èàèì àèòàð òóóðáèóó í ààèÛí àòàð, áàèèèè í éðí òòí ðáóí àðàñÛí áááÛ èÛðáÛçääðáÛí èáèèèèè ÷ááÛèáÛðááí òàðÛòÛè í èóÿí Û ÿñèá àèááí (Õáðí á-èèí á ÁðÛèòÛí ñáí æÛðàñÛ, ¹ 116:2).

Õøóè í áçàèèááí òàðòÛí Í í áí èñóáí ÷¼èè¼í ³í á¼á³ ÿóí í ñáÿñèè æáí à ÿóí í í áááí èè èÛðáááèáá áàèèáí Ûøèáí èÛðáÛçääðáÛí ñí ¼èó í ðóí èÛéÛí áááÛ òàðÛòÛí Ûí æá¼Û ÿòááÛ áàøòàèáÛ. ËÛðáÛçääð ÿì è í éðí òòí ðáí èàðáááí áà ò³ðè ÿóí í í áááí èè ÷¼èð¼ñ³ ááñÛí áóóèè èÛèááí Í í áí èñóáí áÛí ñáÿñèè í èóÿèàðÛí à àðàèàøóóáá òí èóè í ³í è³í ÷³è³è àèÛøòÛ. Í øí è ó-òðáá Ááøð- è ËÛí ÷àèòÛí ÿèí èí àèðÛí à¼è³á³ í áí áí Ááóè Õáèð òáí ááí èóóáóí òóè æáááí Áè Í ðáí í óí áàøèàðóó-óèàðÛí Ûí òóèóí ààðÛ, Æáí Ûááè òáí í áí áí Áèðáé òáí Í í áí èñóáí áÛí áàòÛøÛí à è¼-³í èáèááí. Ëñáí Áóèà èáí àèàðáÛ æÛèóó

εααυε αεου, Ι ιαι εηοαι αυι ααουου ×οε ηοοηοι οι αι ιρι αααυ Ει γο Ααου αααι ααδαε ααδααι. Ααουε Ευι αεοαι οεαι εα-υι εαεαι γεααδαει γηααι αι αεαδαυι ηαι υ 200 ι ε%αα ααουε «%ααε- εααεοαδ» ααι αοαεαι ααι α ηοεοαι ααουι υι ααεαδουο ι ααεεε 870/1465- 1466α. ααουεααι (Οαδεοε Δαεεε, 1996:106). Ααι υαε ι αι αι Αεδαεαι ει ε αεαυι αααυεαδα Εηαι Αοεα οαι αυι ι υι αε ι αι εεαηε, αεαδαυι ε%ι %α³ αδευεοο Ι ιαι εηοαι αυι ααου αε αδαεαδουι υι ει ιι ηοααοι εαι ηυα ευευι, Οει οδ οεοι ααουι υι ααι α Ρι οη οαι αυι ααηυι αεοοηοι αι ει δαι ι οοι ο ε%α%α%ι (Εαδαα, 1996:83). Εααε- εααεοαδαυι Ι ιαι εηοαι αα εαεεοει ει αεα-ευ ι ααεεααδει αα, αεαδ εαει αεοαδαα ααι α ευδαυααδαα ει ε ηαευι οηιιι ααι α ιαεαηουι αα αεαεαδουι εαδαεοι ι ιαι αι οααεουο %οε%δ³οε%ι (Ι ΕΕΟ,1969:353). Ααι αε, ευδαυααδ ×υαυο Ογι υ Οαι αυι αεαδουι αι %ο³ι Ι ιαι εηοαι αυι γγεεοαδουι α γγδεεε εεδουι εαεαι ο-οδαα, %ααεεααεοαδ αεαδαα ει ε ηαεα ααουααι. Οοαα ααεεαι υουοο 1470- 1471α. ι ι%αι εαι δαοι ευηυι υι αι ααι α ε-εε ει ιαεα%ααδαυι αευι αι Αε Ογι οδ ααουααι ι εδι ουι δαοι 3000 ει οοι οι Ι ιαι εηοαι αυι γαεαδουι α εεδουε ααι α Εεε ααδουγηυι αι, αεαδ Ρι οη οαι αυι αηεαδαεε ε³-ο%δ³ι αεεαεαααι αα, αοε ι εογαα ευδαυααδαυι αα οεααηε αι εαι ι αοαο οοοδαεοο Ο. Ααεοαι αεεαα εαεοεδααι ααδηεγυι υι αυι αυαυ ααδααε ηαεεαδ. Οοε ηι αοουοι εεεει ευδαυααδ ο%δουο ι εδι ουι ι αεδι οι ει α%ε³ι ³ι, Ι ιαι εηοαι αα εαεαι ααι α αεαδαυι ααεαεε³³ αι εαι ι αι οοι οι ηαι υ 100 ι ε% αααι αυ ο³α%ι (Ευ-αι ι α, Ααεοαι αεεαα, 1991:20-21).

Ι εδι ουι δαι ι α%ε³ι ³ι Ι ιαι εηοαι αα εαεαι ευδαυααδ, ΟΥ ε. αεουδευ αεδααι αι Εεε ααδουγηυι αι ααδουι Οηυε Ε%εα³ι ο³ι α³ε α-υαυουι αααυ ααδεαδαε γγαι ααουοαι. Αεαδ αεουδουι αυε ι αι αι Οηυε Ε%εα³ι ο³ο³ε ευεααηυι α %ο³ι, Ι ιαι εηοαι αυι αι δαι δαοε αει αεαδουι α εεδααι αα ι ³ι ε³ι α³ε³ε αεουοαι. 910 (1503- 1504)α. ααε οοε ευδαυααδαυι Οηυε Ε%εα³ι ο³ο³ε αγγαι αι οοδααι αυαυι, Ι ιαι εηοαι αυε οαδου-υ Ι οοαι ι αα Οαεααδ αεδουι αε εδαο γηεαδαο. 914 (1508- 1509) α. Ι αι ηοδ οαι ευδαυααδαυι ααι α Ηοεοαι Ηαεα ι αι αι Ηοεοαι Οαεεεαε Οηυε Ε%εα³ι ο³ι α³α³ι α%α³ ααδουι ααεαε αεεει ι ει οοι αι αααο. 916 (1510- 1511) α. ευδαυααδ ι ιαι εαι δαι εαοοο ευηυι ε%δη%ο³ι αεδ αααυ ι ιαι εαι, Ι ιαι εηοαι αα οοδουαα ι ³ι ε³ι αι εαι ε εαεαι ααααε ο³α³ε%ο. Ευδαυααδ αοε ι ααεεαα Οηυε Ε%εα³ οοδουοοο ι δουι ι-ι ε ευεοο ι αι αι αεαδαυι Ι οοαι ι αα Ευδαυα αααι ε³-ο³³ ααδαε-εηε %α αεαυι α- ι αι εαεαδουε εουε ει εαι αεοαα αδαεαδουι αο. 917 (1511- 1512) α. Εαεαδαυι ααεαδουο-οηο αοεαδ Ι υδα Ααο Ααεεδαει ε³-ο%δ³, Οαδααι αααι εαεαδουι Ι ιαι εηοαι αυ ευεδι ι αι ο-οδαδουαι ααι εεεει ευδαυααδαυι Οηυε Ε%εα³ι ο³ο³ε αγγαι αι εαεουυι α ι ³ι ε³ι α³ε³ε ααδαο /(Οαδεοε Δαεεε, 1996:395). 923/1527/α. ευδαυααδ Ο³δεηοαι αα, Οαεαι οεα ααι α Ηαεδαι αα ουι υι ηυα

Ì Í ĀĪ ĒŊŌĀÍ - ĒŪĎĀŪÇĀĀĎĀŪÍ ÝŌÍ Í ŊĀĔŊĒĒĒ
ÒÇÇĒĒĒĒĒÍ ÇÍ ĀĔĒŌÍ Í Í ĀÇĀĒĒĒÍ ĀĀ

æí ðòóóääàì ×óéŌàèèñ ¼ð¼¼í ã¼ð³í ýýèèè ààòðàòèáí . (Ōàðèòè Ñàòèèè, 1996:386) 923 (1517) 928 (1521- 1522)æ. àðàèùáùí àà èùðáùçääð Āí æèýí àà æáí à ĀèñŪàà æí ðòóóèèèì Ōáðááí ààà ÷ùáùòèáí . Óòòè ýèà ì ààèèà àèàðáùí àèðùì òííòí ðó Āèàèèè ÷áèèí æàðèáí . 928 (1521- - 1522)æ. èèèèí èùðáùçääð Āí ðáí ðáóé Ōá¼èðŌíííó èàðàé æùèùí , 934 (1527- 1528)æ. òáááðáàèí àà Ēí ÷èí ð, ĀòĀàòùí ù àèðí òí èí ýýèàòèáí . Āáí àè, èùðáùçääð íòóç æùèèáùí àðàèùáùí àà Ì í ĀĪ ĒŊŌĀÍ àù òí èóé ¼çá¼òð³ðá¼í . Ýì è àèàðáùí ñí ¼éó íðòí èùèùí àààù òàðŪòùí ùí ì àáí èè³³ í èòýèàðŪ Ì í ĀĪ ĒŊŌĀÍ àààù èùðáùç òðòóèàðŪí ùí ñàýñèè æáí à àèí àèòùè àèðèí àèàèí ááèáí á¼¼á¼ áí èáí í àðàèàòòàð ì áí áí ì ³í ¼çá¼èá³.

Ēùðáùçääðáùí Ì í ĀĪ ĒŊŌĀÍ àààù ñàýñèè æí ĀĪ ðòèàòù ò¼í ¼í á¼á³ æàáààèèàðáí àà òèáí è¼ð³í ¼ áàòòààù. Āí òèáí è è¼÷í ¼í èííí àóí àáàðáùé òàðí àèòàðŪí àèðèèèèèðááí í¼ èáí àò æáí à ñí è èáí àò áòàèáùé ýòíí ñàýñèè óþòòóó, èùðáùçääðáùí íòí è ó÷òðáààù ì àì èàèàòòèè ò³ç³è³ò í áàèçèí áí ùèòàááí . Áóèèáùé èóðáí àèð ýèà óáàèòà ì àì èàèàòòèí ñàýñèè ñòðòéòòðàñùí æáí à ñáí æùðáàà íðóí àèááí èííí áòè èááí èí àèýñùí ÷áàùèáùðááí . ŌVI è. èùðáùç òðòóèàðŪí ùí ýòíí ñàýñèè ò³ç³è³ò³, æáí àòà ¼ñ³í ÷ùèèáí áòàèáùé - èí ð àèðèè è í áàèçèí áà ò³ç³èá¼í á³á³, «Ì áàæì ó àò òáááðèòòáàè» òàðŪòùé èáááí àà ì ³í ¼çá¼ æàçùèèáí ì ààèùí àòàðááí òèáí ùðàñòàèèò. ŌàðŪòùé áóèàè áí þí ÷à ì ¼ èáí àò, íòóç óòè æáí à Ŋí èòñáàè Áóèèè÷è òííòíòí à àæùðáááí . Í òóç óóèáóí óþòèòñóí ààèàèí á, òàáàè, ì óí áóò æáí à èàðà áááùò òðòóèàðŪ, àè ýì è Áóèèè÷è òí áóí - àçùðèù è÷èèèèè èòàèááí áí ñòíí, òàèò, æííèáñáè, á¼¼è¼ñ, èùáùðòà, èá¼áù òðòóèàðŪ ò³çá¼í . Ŋí èáí áàñùç, èòò÷ò, ì óí áóç, ÷í¼ áááùò, ñàðòó, èùòàé òðòóèàðŪ èèðááí . Āáí àè, ŌVI è. èùðáùçääðáùí ñàýñèè ì àì èàèàòòèè ò³ç³è³ò³í ³í í áàèçèí áí ùèòàááí í¼ èáí àò æáí à ñí è èáí àò áòàèáùé óþí ààðŪ, ááàðáùé òðòóèàðáù àèðèèèèèð³³ ì áí áí àèàðáù àèð èááí èí àèýàà áàò èèàèðááí . (Ì ĒĒĒ, 1973:205-209). Í òíí áóéòáí ŌVI è. àèðèí ÷è æàðŪí ù èùðáùçääðáùí ýòíí ñàýñèè ò³ç³è³ò³í ³í àýèòíí æáí à ýòíí èèàèùé èóðáí ùí ùí òðòóèàòòóó ó÷òðóí à ààè èàèèí, æàèí ù èùðáùç ááááí ýòíí ñòòè í ààí àùí àèèáí àñùí àà òðòóóðòéòàðáùí æáí à á¼ò¼í ýòíí èèàèùé èíííííí áí òàðáàèí àèðèèèèè áàò èí òóóñóí à òàðŪòùé æàáààè ù¼áàèèéóó ì ³í è³í ÷³è³è à÷èáí (Āñáí í á, 1998:45-50). Ēùðáùçääð ì í ĀĪ ĒŊŌĀÍ è òðòóèàðŪí áí áí èñí áááù, òàèáí ààð ì áí áí áí èáí í è¼í ò¼á¼í èàðáí à- èàðŪèùèòàðááí òèáí ì í ĀĪ ĒŊŌĀÍ áí áí áí áí áí áí èáðòè, ááí æàçàò Ì óòáí ì áà Ōàèààð (Ōàðèòè Ñàòèèè, 1996:184). Ē¼÷í ¼í á³³è³èè¼ í áàèçááèááí æàòíí òòðí óò í òí í áí é ýèà òðòóèéé á¼è³í ³òò¼ðá³í òòðòéòóó ñàèòàèùòù, ÷ùí ùí àà ýèè òàðáí òùí è¼í æàáùí áí ýòíí ì áááí èè í èòí òòòéòàðŪ áàð ýèáí àèàèí àèàèí àèáááí . Í òíí áóéòáí Ì óòáí ì áà Ōàèààð, àèàðáù àèð ýè èàòàðŪ ñáí áí ýòíí áðàòèýèùé ¼çá¼÷¼è³èò¼ð³í àà

àæùðàòà àèààí ýì àñ. Áèð ààí à, èùðàùçààðàùí ì óñóèì áí áí èáí àí í äóáó Ì óòàì ì àà Òàèääðàùí ò³ø³í ð³á³í à¼ í ààèçàè àèðùì à+ùèùé èàðàðù ñàí àèàáí. Ñí¼éó òàðùòùé í èóýèàð, èùðàùçààðàùí Ì í àí èñòàí àù òí èóé ýýèáøè ì áí áí àèàðàùí è+èè +àðààèùé æáí à ýòí èèàèùé àèàèàèàðùí ùí ¼í ð³á³ø³í ¼ í ð³í è³í ð³è³é ò³çá¼í. Ýì è óáààùí àà Ì í àí èñòàí àáí àòàèàáí ò³ðé- ì í¼áí è òáèò³³ è¼=ì ¼í èáí ààðàùí áàé òàèòùñù èùðàùçààðàùí èàðàì ààùí à ¼ò³í, ì ùí àáí àðèù òàðùòùé òàààùðù àèàðàùí ì àì èáèáòòèè ò³ç³è³ø³í ð³í èàèùí òàí ùøù æáí à áóé àéí àé ì øí è æáðàè áàéùðèààáí ýòí ì ñòóí í ààì ùí àà àòàèà áàøòààáí ù ì áí áí ì ð³í ¼çá¼èá³.

ÀÄÄÄÈΒÒÒÄÐ

ÀÄÄÜÐÄÒÌ ÁÍ Í Ä Ü., Èαçαè èàèù¼ ñààí, èùðàùç Üñàð èèðàáí è//ÈÐÓÈÁí ùí èí è æαçì àèàð òí í áó. - Èí á., 1 201 /413/.

ÀÄÐÀÌ ÇÍ Í Ñ. Ì ., (1971), Èèðàèçù è èó ýòí í ááí àòè+àñèèà è èñòí ðèèí èóéùòóðí ùà ñàýçè. - È.

ÀÑÁÍ Í Ä Ò. È., Ñàí æùðà èùðàùçààðàùí ì ðòí èùèùì áààù ýòí ì ñàýñèè è ò³ç³è³ø³ æ¼í ð³í à¼ // Èçó=áí èà àðàáí ááí è ñðàáí áààèí àí àí Èùðàùçñòàí á. - Áùí òñé I, Àèøéáè, 1998.

ÀÄÐÒÍ ÈÜÄ Ä. Ä., (1997), Èùðàùç æáí à Èùðàùçñòàí áí ðí ðà òàí áàèí à ýì áàèòáð /Ò³ç. èí øóí ðà ò³ø³í à³ðí ¼è¼ð æáí à àèáù ñ¼ç æαçááí È. Èàðààá./ - Àèøéáè.

ÀÄÉØÁÍ ÁÈÈÄÄ Ò. Í ., Àèááèù Í èðí òñéí àí àí ñóààðñòàà Òàòàð è ì àðàñàèáí èà èùðàùçí á í à Òýí ùøáí ù //Èùðàùçù: «Ýòí í ááí àòè+àñèèà è ýòí í èóéùòóðí ùà ì ðí òáññù á àðàáí í ñòè è ñðàáí áààèí áùá á Òáí òðàèùí í é Åçèè. - Àèøéáè, 1996.

×ÄÐÍ ÙØÄÄ Ä .È., (1990), Í áùáñòàáí í í á è áí ñóààðñòàáí í í á ðαçαèòèá í èðàòí á á ÒVIII á. - Ì .

ÈÄÐÄÄÄ È., (1996), ×àààòàèñèèè èóèñ. Áí ñóààðñòàí Òàèáó. Ì í áóèèñòàí. - Àèøéáè.

ÈÜ×ÁÍ Í Ä Ä., ÀÄÉØÁÍ ÁÈÈÄÄ Ò. Ð áí ùøèí àí ì ðòí áààù èùðàùçààð. /ÒIII ÒV èùèùì áàð/ //Èùðàùçààð: Ñàí æùðà, òàðùò, ì òðàñ ñàèò. Ò³ç. È. Æóñòí í á.- Àèøéáè, 1991.

Ἰ Τ ΑἸ ἘΝΘΑΓ - ΕΥΘΑΟΥÇΑΑΘΑΟΥ ΓΟΥ Τ ΝΑΒΝἘΕ
 ὈÇ²Ἐ²Ø²Γ ²Γ ΑΒΕΘΓ Τ Ἰ ΑÇĀἘἘἘΓ ΑΑ

Ἰ ἀὰḃḄḅḆ ἸἸ ἔḡḣḅḄḅ ἔḂḃḅḄḅ ἂ ἔ ἘḂḃḅḄḅ. - ἈἸἰ ὄḡḅ Ἰ,
 Ἰ .,1973.

Материалы по истории казахских ханств XV XVIII веков /извлечения из
 персидских и тюркских сочинений/. -Алма Ата, 1969.

Ἰ ἘḂḂ Ἰ ὈḂἸ Ἰ ἈΑ ὈἈἘἈἈḂ., (1996), ὈḃḄḅḅḅ ḂḃḄḅḅḅ. Ἀḃḃḃḃḃ ἔḃ,
 Ἰ ḃḃḃḃḃ ἂ ḡ Ἰ ḃḃḃḃḃḃḃḃḃ ἂḃ Ἀ. Ὀḃḃḃ ḃḃḃḃḃ, Ḃ. Ἰ . Ἀḃḃḃḃḃḃḃ ἂḃ ἔ, Ἐ.
 Ἰ . Ἀḃ ἔḂḃḃḃ Ἰ ἂḃ ἔ. - ὈḃḄḅḃḃ Ḃ.

Ὀḃḃḃ ḃḃḃḃḃ ἂ Ἀḃḃḃḃḃḃḃ ḡḃḃḃḃḃḃḃ // ἘḂḂḂḂḂ ḃḃḃ ἔḃ ἔ ḃḃḃḃ ἂ
 ὄḃḃḃḃḃ. Ἐḃḃḃ., 1 116.